

HALLITUKSEN ESITYS UUDEKSI KAIVOSLAIKSI – KULLANKAIVAJIEN LAUSUNTO TALOUSVALIOKUNNALLE

Lapin Kullankaivajain Liiton (LKL) mielestä on periaatteessa hyvä, että kullanhuuhdonta-asiat on keskitetty omaksi luvuksi muusta kaivostoiminnasta erillisenä kokonaisuutena. Se olisi voinut mahdollistaa ottamaan huomioon erityispiirteet ja turvaamaan kullanhuuhdonnan tulevaisuus. Kuitenkin lakiesityksessä tämä eriyttäminen on merkinnyt, että erillistä lukua on käytetty kullanhuuhdonnan aseman heikentämiseen muuhun kaivostoimintaan nähden.

LKL pitää hyvänä, että kullanhuuhdontaluvan jatkamisessa aiempi karenssiaika poistuu ja, että huuhdonta-kausien määrää ei rajoiteta. Se mahdollistaa pitkäjänteisen kaivutoiminnan.

23 §:n mukaan kullanhuuhdonta-alueen koko olisi suuruudeltaan enintään viisi hehtaaria. Tämä on huononnut nykytilanteeseen nähden. Näennäisesti viisi hehtaaria saattaa tuntua suurelta, mutta on huomattava, että kulta ei ole sirotunut maahan tasaisesti, vaan tavallisesti laikuttain. Hyvä laikun tyhjentyminen jälkeen saattaa olla pitkiä annottomia eli kannattavan kaivun kannalta hyödyntämiskelvottomia alueita. Koemonttujen avulla on etsittävä uusi kulta sisältävä laikku. **Esitämme, että kullanhuuhdonta-alueen koko säilytetään entisen suuruisena eli 7 hehtaarina.**

Lakiesityksessä asetetaan kohtuuttoman tiukat vaatimukset rakentamiselle. Erityisen **ongelmallista on nykyisten jo käytössä olevien rakennusten kohtalo**. Sitä ei määritellä lakiesityksessä, vaan näyttää siltä, että lähdetäisiin nolatilanteesta, jolloin nykyisillekin, laillisesti rakennusluvalla rakennetuille rakennuksille pitäisi uudelleen hakea luvat. Lakiesityksen 26 §:n 2. momentissa metsähallitukselle annetaan täysi oikeus mielivaltaaan rakennusten kohtalon suhteen. Kullankaivajien kokemukset maanhaltijan lupapolitiikasta eritoten rakentamisen suhteen ovat kestäättömiä.

Ehdotettu korotus kullanhuuhdonta-alueen korvauksen osalta on liian suuri ja perusteiltaan omituinen. Esitetty korvaus 50€ /ha ei vastaa aiempien hinnantarkistusten tasoa. Jos muutamme kaikki voimassa olevan lain aikana tarkistetut korvaussummat nykypäivän rahan, pääsemme lukuihin 14€/1965, 23€/1981, 15€/1988, 18€/2001. Tämän korvauksen kaksinkertaistaminen 50:een perustellaan lakiehdotuksessa mahdollisuudella saada rakennuspaikka hallintaan. Kun rakentamisen kuitenkin todetaan toisessa pykälässä olevan lähtökohtaisesti kiellettyä, on perustelu järjenvastainen – maksetaan siitä mikä on kiellettyä. **LKL ehdottaa kullanhuuhdonta-alueen korvaukseksi 25€/ha.**

Lemmenjoen koneellisen kullankaivun ja kaivospiirin osalta todettakoon perusasiat: kulta ja kullankaivajat koneineen olivat Lemmenjoella ennen kansallispuistoa. Puiston laajetessa kulta-alueen päälle kaivajien oikeudet luvattiin säilyttää eduskunnan ponsilauseman tukena. Koneellinen kaivu kiellettiin asetuksella (583/1991) kaivun jatkuessa nykyään tuolloin voimassa olleilla valtausalueilla. Konekaivu on kuitenkin laantumassa hyödynnettävän kullan loppuessa, loppuen ilman lakimuutoksiakin parissakymmenessä vuodessa (kts. Liitteenä oleva LKL:n Gallup).

Lemmenjoen konekaivun ja kaivospiirien lakkauttaminen on monella tapaa perustuslain vastainen toimenpide. Mainittakoon tässä yhteydessä että **olemme esittäneet perustuslakivaliokunnalle että tältä osin lakiesitys palautetaan ministeriöön uuteen valmisteluun.**

Huomattakoon että lain perusteluissa (23 §; perustelu sivulla 86-87) ja ministeri Pekkarisen kaivoslain lähete keskustelussa esiintuoma mahdollisuus jatkaa kaivua Lemmenjoella pienemmillä koneilla ei ole lainkaan sisällytetty itse lakitekstiin eikä liitteenä oleviin muihin muutettaviin lakipykäliin. Koska tämä selvästikin on **lainsäätäjän tarkoitus, on asetusta "eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista" (583/1991) muutettava** siten että pienimuotoinen koneellinen kullanhuuhdonta olisi mahdollista Lemmenjoella siinäkin tapauksessa että suurimuotoinen konekaivu kiellettäisiin.

Oma erityiskysymyksensä ovat ns. lapiokaivospiirit, joita perustettaessa maanhaltijan, eli Metsähallituksen vaatimuksesta kiellettiin kaivinkoneiden käyttö, ja esiintymän tehokas taloudellinen hyödyntäminen koneellisesti. Tästä syystä näillä, kaivospiiritutkimuksen pohjalta taloudellisesti kannattavasti hyödynnettävissä olevien kultaesiintymien alueella, on pitänyt tähdätä esiintymän intensiteetiltään matalampaan, mutta vastaavasti pitkäkestoisempaan hyödyntämiseen.

Sen takia myös näille alueille on alunperinkin kalliit kaivospiiritoimitukset tutkimuksineen suoritettu, että saataisiin riittävän kattava oikeusvarmuus alueiden järjestelmälliseen hyödyntämiseen.

Näiden kaivospiirien, samoin kuin kolmen Lemmenjoen ulkopuolella olevaa kaivospiirin, osalta lakiesityksen perustelut kaivospiirien lakkauttamiseksi ovat ontuvat.

Ainoaksi perusteeksi jäävä kaivajien asettaminen samanarvoiseen asemaan **ei mielestämme ole riittävä peruste pysyvän panttauskelpoisen kaivosoikeuden muuttaminen määräaikaiseksi huuhdontaluvaksi korvauksetta.**

Lakiesityksestä poiketen konekaivulla ja kaivospiireillä on merkittävä välitön paikallistaloudellinen vaikutus Inarin kuntaan ja erityisesti Lemmenjoen kylään – tuotantomme arvo (n. 2 milj. euroa ilman jalostusta ja kerrannaisvaikutuksia mm. matkailuun) on lähes sama kuin Tenon lohen arvo ja vastaa kahta Pohjois-Lapin paliskuntaa. Kullankaivusta tai sen jatkojalostuksesta tekee liikevaihtonsa ainakin parikymmentä yritystä. Välilliset vaikutukset esimerkiksi Lapin matkailuun ovat erittäin merkittävät.

Lemmenjoella kehittynyt suojelualueella tapahtuva pienkaivostoiminta on sellaista tieto-taitoa jolla on kansainvälistä kysyntää. Suomalaista kullankaivukalustoa ja osaamista onkin menestyksellisesti viety itään Siperian alueille. Toiminnan lakkauttaminen nyt kun EU:ssakin pohditaan keinoja avata suojelualueita kaivostoiminnalle, olisi peruuttamaton virhe.

Jouko Korhonen puheenjohtaja, Lapin Kullankaivajain Liitto ry.

